

Perhevapaiden vaikutukset naisten ura- ja palkkakehitykseen – Mitä kertoo Pohjoismainen tutkimus?

Perhevapaiden palkkavaikutukset -seminaari

8.11.2006

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos,
Palkansaajien tutkimuslaitos ja
Työterveyslaitos

Esityksen kulku

- I. Mitä on tutkittu?
- II. Mitä olemassaolevan tutkimuksen perusteella tiedetään perhevapaiden vaikutuksesta naisten palkkakehitykseen?
- III. Mitä ei tiedetä?

Mitä on tutkittu?

- Perhevapaisiin keskittyvä pohjoismainen tutkimus vähäistä
 - Suomesta ei vielä tutkimustuloksia
 - Vertailevaa tutkimusta ei ole
 - Useita tutkimushankkeita käynnissä
- Perhevapaiden palkkavaikutuksia on tarkasteltu joko äitien osaamisen heikkenemisen tai valikoitumisen kannalta

Mitä tulokset kertovat?

- Perhevapaat näyttävät vaikuttavan äitien palkkakehitykseen negatiivisesti
- Yhden perhevapaalla vietetyn vuoden palkkatasoa alentava vaikutus on keskimäärin muutaman prosentin luokkaa
- Palkkavaikutus riippuu kotona vietetyn jakson pituudesta
 - Ruotsissa pitkät perhevapajakset vaikuttavat äitiyslomaa voimakkaammin palkkakehitykseen (Stafford & Sundström 1996)
 - Tanskassa ainoastaan keskimääräistä pidempien perhevapaiden on havaittu vaikuttavan negatiivisesti äitien ansioihin (Skyt Nielsen ym. 2004)

Osaaminen ei kartu kotona ollessa

- Ruotsissa ja Tanskassa perhevapaiden negatiivinen palkkavaikutus näyttää johtuvan osittain siitä, että äitien osaaminen ei kartu perhevapaan aikana
- Ruotsissa perhevapaan vaikutus on keskimäärin voimakkaampi korkeasti koulutetuilla äideillä (Albrecht ym. 1998)
- Vaikutus kuitenkin vaimenee molemmissa maissa pitkällä aikavälillä sillä perhevapaiden aiheuttama palkkaero äitien ja lapsettomien naisten välillä näyttää kuroutuvan umpeen ajan myötä (Stafford & Sundström 1996, Datta Gupta & Smith 2002, Skyt Nielsen ym. 2004)

Tanskassa naiset valikoituvat

(Skyt Nielsen ym. 2004)

- Tanskassa perheen perustamista tuetaan voimakkaasti julkisella sektorilla
- Julkisella sektorilla työskentelevien äitien ansiot kärsivät pitkistä perhevapaista vähemmän kuin yksityisen sektorin palveluksessa työskentelevien äitien
- Yksityisellä sektorilla työskentelevien äitien ja lapsettomien naisten välinen palkkaero ei kuroudu umpeen pitkälläkään aikavälillä
- Yksityisellä sektorilla pitkälle perhevapaalle jääminen näyttää siis olevan voimakas negatiivinen signaali työnantajalle

Entä Norja?

- Kotihoidontuki otettiin käyttöön vuonna 1998
 - Hoitovapaasta on tullut hyvin suosittu
 - Uudistus on laskenut naisten työllisyysastetta (Naz 2003) ja lisännyt osa-aikatyön tekemistä naisten keskuudessa (Rönsen 2001)
- Äitien ja lapsettomien naisten keskipalkat eroavat muutamalla prosentilla, mutta eron ei ole havaittu kasvaneen vuoden 1998 uudistuksen myötä (Hardoy & Schøne 2005)
- Vertailu vain lapsettomiin naisiin (ei miehiin), tutkimushanke kuitenkin käynnissä

Avoimia kysymyksiä vielä paljon

- Perhevapaat näyttävät vaikuttavan negatiivisesti äitien ansioihin Pohjoismaissa
- Tutkimusta on kuitenkin vähän ja se on hajanaista, mistä syystä vaikutuksen suuruus on epävarma
- Myös perhevapaiden negatiivisen palkkavaikutuksen taustalla olevat syyt ovat yhä epäselviä
- Jatkotutkimus
 - Suomi
 - Erot miesten ja naisten välillä
 - Perhevapaiden palkkavaikutukset palkkajakauman eri pisteissä
 - Osa-aikatyön rooli